proLékaře.cz | 9.11.2026

MUDr. Jarmila Kaustová (* 8. 3. 1945 – † 1. 5. 2020)

S nesmírným zármutkem oznamujeme, že nás v pátek na 1. máje roku 2020 po dlouhé a závažné nemoci opustila přední osobnost české mikrobiologie paní doktorka Jarmila Kaustová. Prakticky celou svou osobní kariéru se věnovala především diagnostice, prevenci a léčbě mykobakteriálních nákaz, významně přispěla k rozvoji oboru a zlepšení epidemiologické situace tuberkulózy nejen v České republice.

Po promoci na I. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze započala, jako lékařka záchranné služby. Po zahájení práce mikrobiložky na sklonku 70. let v této činnosti ještě paralelně pokračovala. Poté již působila jako vedoucí oddělení diagnostiky mykobakterií Krajské hygienické stanice v Ostravě, dále vedla národní referenční laboratoř pro *Mycobacterium kansasii* Zdravotního ústavu se sídlem v Ostravě, které byla zakladatelkou. Počátkem 80. let odhalila výskyt *Mycobacterium kansasii* v oblasti Ostravska a Karvinska a spojila jeho značný dopad na zdraví zaměstnanců důlních provozů. Intenzivně pracovala na zlepšení podmínek a epidemiologické situace v exponovaných lokalitách. Její neutuchající a obdivuhodné pracovní nasazení vyústilo v řadu cenných poznatků, byla hlavním tuzemským průkopníkem zavádění a vývoje nových diagnostických laboratorních metod, doposud úspěšně používaných, souvisejících především s testováním antimykobakteriálních léčiv.

Spolupracovala s mnoha českými a zahraničními kliniky, léčebnami, laboratořemi a výzkumnými týmy (ponejvíc z Institut für Medizinische Mikrobiologie und Hygiene, Universität Regensburg v Německu, Výzkumného ústavu veterinárního lékařství v Brně, Univerzity Karlovy v Praze, Státního zdravotního ústavu v Praze a řady dalších). Díky ní proběhlo v Ostravě i několik zvaných přednášek německých odborníků. Objevila a spolu s německými i českými kolegy popsala nový mykobakteriální druh *Mycobacterium bohemicum*. Přišla na kauzální souvislosti dalších vzácných atypických mykobakterií s onemocněním lidí.

Foto: archiv MUDr. J. Kaustové

Byla hlavní iniciátorkou vzniku a autorkou konceptu informačního systému bacilární tuberkulózy (ISBT), který značně zjednodušil a propojil laboratorní výsledky s epidemiologickou kontrolou mykobakterióz a tuberkulózy. Již od 90. let se ve spolupráci s farmaceutickou fakultou Univerzity Karlovy v Hradci Králové podílela na vývoji a stála za objevem několika slibných léčebných preparátů s antimykobakteriálním účinkem. Byla váženou, honorovanou a stěžejní členkou odborných společností (Společnost pro lékařskou mikrobiologii, Česká pneumologická a ftizeologická společnost, Společnost pro mikrobiologii a epidemiologii, European society of Mycobacteriology), nejvyššího a zaslouženého uznání se jí dostalo přijetím do americké New York Academy of Medicine.

V průběhu své dlouholeté činnosti pomáhala a zachránila život a zdraví stovkám pacientů. Své poznatky velmi ochotně a aktivně předávala formou výuky či prezentací na tuzemských i zahraničních univerzitách a konferencích, jejichž byla mnohdy pořadatelkou. Zanechala po sobě vyčerpávající objem publikací (více než 300) jak článků v periodikách, tak příspěvků v knihách a skriptech. Podílela se na tvorbě národních vyšetřovacích standardů a legislativních dokumentů.

Žila pro práci i prací, pro všechny kdo ji znal**, byla velkou inspirací**. Největší oporou jí byla její rodina a kolegové. Druhým významným koníčkem ji byla chalupa v Beskydech, kde z významné mikrobiložky přepínala na řemeslníka mnoha profesí.

Z jejího odkazu budeme těžit nadále. S úctou, smutkem v srdci a nesmírným vděkem vzpomínáme na naši paní doktorku. Čest její památce.

Za kolegy a následovníky ze Zdravotního ústavu se sídlem v Ostravě
Vít Ulmann

3. 6. 2020

Po dohodě šéfredaktorů byl příspěvek otištěn i v časopise Zprávy Centra epidemiologie a mikrobiologie.